

JANOTŮV BALÍČEK A ŘEŠENÍ EKONOMICKÉ KRIZE

Návrhy ministerstva financí

- **zvýšení základní sazby daně z nemovitostí**, a to jak u pozemků, tak i u staveb, na dvojnásobek (*dopad 4,4 mld.*)
- **zvýšení sazby daně z převodu nemovitostí** ze 3% na 5%
- ke stávající 15% sazbě **daně z příjmu** zavést **další sazbu** ve výši 23%, která by se měla uplatnit od roku 2010 na příjmy překračující hranici 2 311 200 Kč vycházející z maximálního vyměřovacího základu pro sociální pojištění **z dnešního 48 násobku průměrné mzdy na 72 násobek průměrné mzdy** (*1 mld.*)
- zrušit stávající speciální režim přechodu práv a povinností v případě smrti účastníka spoření a nahradit jej úpravou odpovídající občanskému zákoníku tak, **že smrtí účastníka stavební spoření zaniká a je předmětem dědění a dále se navrhuje snížit výši státní podpory stavebního spoření na 10% základu** (tedy o jednu třetinu oproti platné úpravě) (*7-8,5 mld.*)
- **zvýšení sazeb (spotřební) daně** z bezolovnatého benzínu a jeho směsí o 1 Kč/l, z motorové nafty a jejich směsí o 1 Kč/l, zvýšení sazeb spotřební daně z lihu o 2000 Kč/l etanolu, u piva o 8 Kč/hl a z tabákových výrobků se zvyšují sazby spotřební daně z cigaret o jedno procento na 29%, u pevné části o 0,06 Kč/kus – tedy na 1,09 Kč/kus, u tabáku ke kouření a ostatního tabáku se sazba zvyšuje o 70 Kč/kg na 1350 Kč/kg (*7,6 mld.*)
- **zvýšení snížené sazby DPH** z 9% na 11% a základní sazby DPH z 19 % na 20 % (*21,9 mld.*)
- nesnížit sazbu pojistného na nemocenské pojištění placeného zaměstnavateli v roce 2010 a **ponechání sazby 2,3%** (*9 mld.*)
- **zvýšení maximálního vyměřovacího základu pro pojistné** pro rok 2010 ze 48násobku na 72násobek průměrné mzdy (*4 mld.*)
- předčasné **ukončení možnosti zaměstnavatele uplatnit slevu na pojistném** na sociální zabezpečení ke konci roku 2009 (*18 mld.*)
- dočasné **snížení pevných částek přídatku na dítě** náležejícího nezaopatřeným dětem za jednotlivé měsíce roku 2010 cca o 100, tj. na 450 Kč, 550 Kč a 630 Kč (*486 mil.*)
- dočasné **snížení pevných částek rodičovského**

- příspěvku** na 10 260 Kč, 6 840 Kč a 3 420 Kč, při péči o dítě od 7 let na 2 970 Kč měsíčně (*3 086 mil.*)
- dočasné **snížení pevné částky porodného** z 13 000 Kč na 10 000 Kč (*370 mil.*)
- **snížení maximálního příspěvku na podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením** z 8 000 Kč měsíčně na 7 200 Kč měsíčně (*0,5 mld.*)
- **snížit dávku zletilým příjemcům** příspěvku na péči v I. stupni (jde cca o 107 tis. osob) na 50% stávající hodnoty a zletilým příjemcům příspěvku na péči ve II. skupině (jde cca o 83 tis. osob) o 20% (*2,1 mld.*)
- pro rok 2010 **posunout začátek výplaty nemocenského až na 22. kalendářní den** (tj. o 7 kalendářních dnů) dočasné pracovní neschopnosti (karantény) s tím, že náhrada mzdy (platu) bude náležet v období prvních tří týdnů dočasné pracovní neschopnosti (karantény), současně se navrhuje prodloužit o stejnou dobu též poskytování sníženého platu a snížené odměny představitelům státní moci a některých státních orgánů a poslanců EP a dále uvolněným členům zastupitelstev územně samosprávných celků (*2 mld.*)
- s dočasnou účinností pro rok 2010 sjednocení procentní sazby pro stanovení denní výše nemocenského na 60%, a tedy **zrušení zvýhodnění dlouhodobých pracovních neschopností** (karantén) (*2,4 mld.*)
- **sjednotit výši peněžité pomoci v mateřství s výši ostatních dávek nemocenského pojištění**, a to tak, že se sníží zápočet výdělku pro účely stanovení denního vyměřovacího základu do první redukční hranice ze současných 100 % na 90 % a zároveň se sníží procentní sazba pro výpočet peněžité pomoci v mateřství ze současných 70% na 60% (*1,6 mld.*)
- u ošetřovného zavést třídní karenční dobu, obdobně jako je tomu u náhrad mzdy, a **ošetřovné vyplácet až od čtvrtého dne potřeby ošetřování** (*0,4 mld.*)
- na přechodnou dobu (rok 2010) nastavit **vyšší částku jako maximální vyměřovací základ pro zaměstnance a pro osoby samostatně činné**, a to **z nynějšího 48 násobku průměrné mzdy na 72 násobek** průměrné mzdy (*1 475 mil.*)
- **přesnější rozdělení očkování** na ta, která jsou povinná a budou i nadále hrazena ze státního rozpočtu a ta, která jsou dobrovolná a která budou hrazena z prostředků veřejného zdravotního pojištění.

INSPIRACE ZE SEVERU – PŘÍKLAD FINSKÉHO VYROVNÁNÍ S KRIZÍ

Výchozí stav

Výpadek zahraniční poptávky po krachu Sovětského svazu (finská ekonomika na nyní byla vysoce závislá) byl zesílen bankovní krizí způsobenou nejen kolapsem vývozu, ale i splasknutím bublin na trzích aktiv a nadhodnoceným kurzem národní měny. Finský hrubý domácí produkt v letech 1991 - 1994 poklesl o 13 %, investice se zhroutily na necelou polovinu předkrizové úrovně a nezaměstnanost během velmi krátké doby stoupla ze 3,5 na 18 %.

Opatření

Finský veřejný dluh se v letech 1990 - 1993 zečtyřnásobil z 14 % na 56 % HDP. Vláda tak musela krátit skoro všude, včetně citlivých sociálních výdajů. Jediné, kde Finové neškrtili ani v časech nejhlubší krize - a naopak zde finance navyšovali - byla podpora strategických investic do budoucnosti. Především do školství, vědy a výzkumu, ale také do kultivace tržního prostředí a institucionálního zázemí.

Dnes se Finové intenzivně zabývají přípravou komplexní daňové reformy. Vysoké mezní zdanění příjmů půjde dolů na 50 %, zřejmě budou dále zvedat nepřímé daně a daně z nemovitostí.

Dosti rozšířenou praxí je krácení pracovních úvazků, částečné pracovní úvazky - těmito cestami se Finové snaží zvýšit flexibilitu trhu práce v situaci, kdy stále mají jednu z nejvyšších měr organizovanosti v odborech, v nichž jsou skoro tři čtvrtiny zaměstnaných. Masivní jsou investice do celoživotního vzdělávání zaměstnanců.

Velké rozdíly panují mezi námi a Finskem ve výdajích na vědu a výzkum. Finsko dává na tyto účely 3,47 % HDP (z toho soukromý sektor 72 % v roce 2007), zatímco Česko jen 1,5 % HDP (z toho soukromý sektor 66 % s mírně rostoucí tendencí v posledních letech). Vysokým výdajům na vědu, výzkum a vývoj odpovídá i zaměstnanost v této sféře.

V létě také začal ve Finsku platit nový univerzitní zákon. Univerzity dostávají větší autonomii a jsou z nich samostatné právnické osoby, buď jako veřejnoprávní subjekty nebo soukromoprávní nadace. Zároveň se změnila jejich governance - ve správní radě musí být nejméně 40 % externích členů, často podnikatelských a manažerských es.

Pozoruhodným nápadem je fúze tří škol univerzitního typu v Helsinkách (ekvivalent jejich ČVUT, UMPRUM a VŠE) do jediné Aalto University. Hlavním motivem bylo podpořit kreativitu exaktních oborů a exaktní a ekonomické myšlení implantovat i kreativcům prostřednictvím práce ve společných týmech.

Důležitým rysem finského úspěchu je fakt, že Finové v podstatě důvěřují své vládě. Tamní veřejná správa patří k "nejčistším" na světě, což potvrzují i pravidelná hodnocení vnímání korupce ze strany Transparency International, Světové banky a dalších institucí.

Návrhy NERVu pro českou ekonomiku

- Zavedení pětiletých zákonem stanovených výdajových rámců pro jednotlivé rezorty
- Sankce pro ministry a náměstky, kteří rámce nedodrží (přijdou až o pětinu platu)
- Posílení role ministerstva financí a rozpočtové politiky Česka
- Úspory na stavbě dálnic, v Česku jsou předraženy
- Přiblížení základní sazby DPH (dnes 9 procent) k základní sazbě (dnes 19 procent)
- Zvýšení majetkových daní
- Zvýšení spotřebních daní především u zboží s negativními dopady na lidské zdraví
- Důsledný prodej emisních povolenek a ne jejich rozdávání
- Daňové úlevy na podporu zaměstnávání osob nově vstupujících na pracovní trh a starších zaměstnanců
- Úpravy sociálních dávek, které budou stimulovat aktivitu při hledání práce nebo rekvalifikace
- Zavádění alternativních zaměstnání, například „kurzarbeitu“
- Parametrické úpravy důchodového systému (automatické prodlužování odchodu do důchodu, zrušení náhradních dob za vysokoškolské studium a mateřskou, přechod na indexaci důchodů podle indexu spotřebního koše domácností seniorů)
- Omezit výdaje státu na podporu vlastnického bydlení
- Zjednodušit systém čerpání peněz z fondů EU
- Maximální objem prostředků z fondů EU čerpat co nejdříve
- Zvýšení spoluúčasti ve zdravotnictví
- Zvýšení pravomocí NKÚ - možnost udělovat sankce
- Sledování zakázek malého rozsahu Úřadem na ochranu hospodářské soutěže
- Přijmout zákon o státní službě
- Zavedení trestní odpovědnosti právnických osob
- Zavedení institutu agenta provokatéra
- Zavedení pravidel pro legitimní lobbying
- Ochrana oznamovatelů korupčních praktik (tzv. Whistleblowing)
- Provedení komplexní reformy školské soustavy s cílem změnit metody a principy vzdělávání
- Zvýšit podíl výdajů na výzkum, vývoj a inovace a okamžitě využívat strukturální fondy EU na tento účel